

Ірїй (стисло)

Володимир Дрозд

Зелена корова Манька

Михайло Решето мріє про те, що його дядько Денис забере його у велике місто. Останній пообіцяв хлопцеві, що зробить з нього кухаря в ресторані чи таксиста. Мати бажає кращої долі своєму синові, але не вірить, що її рідна сестра Дора скоро забере хлопця у місто. Мати Михася завжди звинувачувала найріднішу, бо вважала, що та ніколи нічим не поділиться з нею, проте вона любила її чоловіка, бо він завжди допомагав їй, "зглядувався на її вдовину долю". Сестри деякий час зовсім не спілкувалися. Коли Дора з сином привозили яблука та картоплю на базар, то вони оминали вулицю, де проживали Солом'яники. Михайлові це не подобалося, бо він любив коштувати цукристі рогалики та какао з молоком у тітки, яка працювала у пивниці. Через деякий час сестри мирилися і все ставало на свої місця.

Михайло мріє про місто, що знаходиться за Собакаревою горою. Він уявляє, що у нього з'являються крила. Він летить над селом і ніби бачить пакульських дівчат, які, взявшись попід руки, виспівують чудернацькі слова. Його фантазії переривають слова матері, яка говорить, що завтра йому треба пасти корову. Він думає, що його роки — це чекання чогось прекрасного, а його Ірїй — це місто за горою.

Михайло почув брязкіт під селом. То був дядьків велосипед. Мати сказала, що їй наснилося, що він поїде до міста. Вона наказала хлопцеві нарвати грушок і забрати корову Маньку з собою. У кінці городу хлопець нарвав плодів і повернувся дивитися як дядько ефектно виходить зі свого велосипеда. Останній повідомив, що приїхав за хлопцем. Мати підійшла до дядька і подала йому руку, витерту рушником. На її очах з'явилися сльози, але серце переповнювала радість. Дядько Денис говорив, що якщо хлопець матиме голову на плечах, то за десять років, а може й раніше приїде на власній "Победі".

Хлопець пішов до школи по документи. Там було тихо. Це якраз був першOVERесневий час. Усюди пахло крейдою та фарбою. Він зайшов у кабінет директора, який любив перевтілюватися у чорнильницю. Він це вмів робити дуже добре. Навіть завуч, який ділив з ним місце у тому ж самому кабінеті, вмочував у чорнильницю ручку. Михайло заявив, що покидає село і подається в Ірїй. Він говорить, що лише там зможе реалізувати себе, як справжній актор. Хлопець марить про велику сцену і заявляє, що обирає важчий шлях, як і вчив його директор Семен Семенович. Михайло уявляє афіші на яких писатиме про участь у виставі актора Михайла Стриженського (саме таке прізвище, на його думку, є найкращим для сценічного образу.) Мрійник запрошує на майбутню прем'єру директора школи і уявляє, як проводить вчителя крізь натовп людей, які прийшли переглянути виставу. Директор віддає довідку про закінчення восьми класів Пакульської десятирічки і говорить про те, щоб хлопець не забував кумкання жаб у Замглаї. Ці слова виклали іронічний сміх.

Мати доїла корову. Дядько їв яечню, запиваючи перваком. Михайло думав про те, як він анонімно відкриє бібліотеку у селі і як на його кошти заасфальтують дорогу від Ірїю до села.

Мати почала розповідати дядькові Денису, що Михайло писав "стихи". Гість з міста сказав, що це дурна затія, бо поети не можуть багато заробити, лише київським платять по карбованцю за рядок, але для того, щоб туди пробитися треба мати хороші зв'язки. Михайло втрутився в розмову і заявив, що бажає бути актором. Після цього дядько розповів, що у нього є знайомий актор, який шосту зиму підряд ходить в подертих рукавицях. Хлопець не сприйняв цю інформацію і поринув у світ фантазій та роздумів. Він уявляв як переміщався з одного місця на інше, говорив, що Пакулі — це минувшина. Його голову переповнювала думка, що корова Манька та й він сам більше ніколи сюди не повернуться.

Манька з самого початку була дуже особливою. По-перше, за неї мати віддала лише пів ціни. По-друге, корову були звинуватили, що вона відьма, бо картоплю у людей поїв колорадський жук. На третій день її вивели пастися, чого вона робити не вміла. Манька втекла через поля в Ірїй. За три доби її прислали поштою. Потім корова щотретього дня почала загрузати в болоті, що теж викликало неабиякі труднощі. А останнього разу вона взагалі ледве залишилася живою після пригоди в болоті. Мати не могла вже цього терпіти і, на щастя, приїхав дядько Денис, який забере Михася разом з коровою.

Дядько сів на корову, обвинувивши налигачем роги. Він здався хлопцеві казковим лицарем. Михайло думав над тим, що сказати на останок матері, але раптом корова рушила, як скажена, і хлопець, сівши на велосипед, лише встиг сказати, щоб матір приїжджала у неділю.

Вечірня прогулянка по Ірїю

Ірїй — це чудове місце для Михайла. Він думає про всі цікаві речі великого міста: кінофільми, школу, морозиво. Вірить у прекрасне життя. Хлопець думає про те, як він говоритиме з директором про школу, як переконуватиме його, що він може вчитися у їхньому навчальному закладі не тільки через те, що дядько Денис і директор тягали гармату по грузьких фронтових дорогах. Він думав розповісти про те, як він прославить школу, коли стане відомим актором... Але директора не було на місці. Тоді хлопчина зайшов до секретарки, якій і дав документи. Вона вразила його своєю красою. Він вибіг на вулицю, бо боявся закохатися у незнайомку. Хлопчина згадав своє перше кохання у четвер тому класі, коли він закохався у вчительку. Останнє почуття теж не було взаємним. Він закохався у молоду дівчину, джэнджуристу однокласницю. Він ходив за нею з клубу до клубу і дивився як вона цілується з іншими хлопцями. В новій школі Михась знову зустрів кохання. Коли хлопець стояв на лінійці, то побачив дівчину зі сторінки тітчиного календаря, яку він беріг. Вона стала в шеругу 9 "А" класу і "аківці" перші, під тріумфуючий грім оркестру, крокували до шкільних дверей. Після першого уроку Михайло навмисно вирішив піти до класу, де вчилася дівчинка, яка запала йому в серце. Там він побачив ще більше дівчат з комсомольського календаря.

А в неділю дід Єврась повернув аванс за корову Маньку і мати купила Михайлові

лижний костюм та і шкарбани з лискучими металевими блямбами. Костюм було пошито із синьої ворсисті баї, що лагідно мружилася та вуркотіла під подушечками пальців, наче кіт зі сну. Михайло був щасливий. Він був оновлений і уявляв як йтиме по місто, і дівчина з календаря вдивлятиметься в його вид. Тітка Дора та дядько Денис теж добре нарядилися. Вони чекали газету з таблицею тиражу грошово-речової лотереї. Тітка Дора вірила, що її серія і номер обов'язково зійдуться. Усі втрох вони вийшли з дому і пішли на Солом'яну вулицю. Вони йшли по вулиці, де нікого не було, окрім п'яничок. Вони сіла на маршрутку і поїхали до центру. Тітка Дора зробила зауваження Михайлові та дядькові, щоб перший вийняв руки з кишені, а останній поправив краватку. Люди були здивовані їхнім зовнішнім виглядом. Чоловіки заздрісно вдивлялися в баєвий костюм та дядьків макінтош.

Солом'яники з Михасем зустріли пакульського п'яничку Андрія Гниду. Тітка, побачивши знайомого з села, розвернулася, і всі почали тікати. В дома їх чекала удача. Лотерейний білет був щасливий — вони виграли автомашину. На жаль, так здалося лише тітці Дорі. Коли на номер подивився Михайло, то він побачив, що цифри не сходилися. Тітка була в розпачі. Вона кричала на усіх, бо хлопчина стверджував, що не в грошах щастя. Ці слова ще більше її дратували. Від великого розпачу жінка стрибнула строч головою в ночви. Дядько врятував утопленицю, а фарба розтікалася по її обличчю. Михайло відчував себе винним у зіпсутім вечері, тому пішов спати на піч, не прочитавши жодної сторінки з улюблених книг.

Солом'яники з вулиці Солом'яної

Солом'янка — це загадкове місце. Легше досліджувати Венеру або Північний Полюс ніж цей район. Одного разу з маршруту зник автобус. Шофер та кондуктор з'явилися на сьомий день опухші та сині від перепоїв. Одна експедиція зникла безвісти, а один з її членів, кандидат географічних наук став за сторожового пса в одного солом'янчанина.

Солом'янку започаткував дід Єврась. Він зі своєю родиною подався через Собакареву гору та оселився на пісках. Продав свиню та побудував хату з солом'яним дахом. Після війни хату накрили бляхою, а назва так і залишилася.

Тітка Дора віддавалася з міста, де колись завідувала клубом. Майна багато не було. Вухасту свиню продали, а на вторговані гроші дядько Денис зайнявся комерцією. Він розводив вошей для того, щоб згодом віддати їх у науковий інститут у Києві і купити автомобіль. Реалізувати це не вдалося. Інститут розформували. Згодом сім'я вирішала розводити нутрій. Така затія теж закінчилася невдачою.

За десять років після весілля старі солом'яники ділилися з молодими майном. Вони надумали собі кінець світу. Всі полиці магазинів відразу ставали пусті. Цього року думки про кінець світу були ще більше актуальними, бо про це говорила Біблія. Усі члени родини готувалися до такої довгоочікуваної події. Дід Єврась чекав під грушею, баба Одарка чекала на тепле куряче яйце, тітка Дора була на роботі, а дядько Денис підраховував кредити. Кінець світу так і не настав, але родина змогла добряче посваритися.

Зранку тітка Дора завжди будила Михася. Він ніжився у ліжку до того моменту доки дядько Денис не починав хропіти. Спочатку це було ніжно, наче флейта. Але згодом ставало все голосніше і голосніше. Михайло говорив, що від цих звуків сипалося листя, ламалися стовпи радіомережі та все виходило з ладу. Рівно о восьмій це жахіття припинялося, бо дядько йшов з дому. Коли останній покидав, Михайло брався за книжки. Тим часом баба Одарка любила розповідати хлопцеві про Пакуль і різноманітні пригоди, що сталися з нею та дідом Єврасем. Курка та кумедний кабан теж творили власну історію. Перша — говорила з потягом дядька Якова, а другий — ковтав усе сміття, яке тільки траплялося на подвір'ї.

Прийшов час шкільної художньої олімпіади. Перші лави актового залу зайняли поважні гості: учитель співів, завуч, а також актор з місцевого драматичного театру. Михайло виступив, приклавши усі зусилля, але на міську олімпіаду відібрали шкільного блазня. Хлопчина був у розпачі. Він відразу пішов говорити зі знаменитим актором і театральним критиком газети "Голос ирійця" Кузьмою Перебендя, який був членом журі на цьому конкурсі. Відома особистість сказала, що хлопець зможе стати будь-якою визначною особистістю, але тільки не актором. В його акторській грі відсутня душа. Він грав лише для себе і не більше. Показавши хлопцеві приклад перевтілення в різноманітних тварин, Перебендя вручив йому папірець, де було видруковано його адрес та ім'я, і пішов.

Вознесіння Святого Кіндрата

Наступного дня Михайло разом з дядьком Денисом пішли на асенізаційну валку. Останній думав, що це шанс отримати автомобіль.

Дід Кіндрат був асенізатором. Він вчив робити добрі діла і жити по правді. Настанови старого не дуже хвилювали хлопців, які прагнули збагатитися. Дядькові Денису не вдалося стати ватажком у валці, але за те вдалося проганьбитися, тікаючи додому. Там теж їх застав смуток. Вони не побачили кабана, а лише його слід.

Одного разу в село прийшло лисичиня. Воно покусало півня. Згодом усі кури почали повторювати за півнем і вити по-лисячому. Тітка Дора посмажила півня і виставила на вітрині пивниці. Після трьох років семи місяців і дев'яти днів півень почав нестися. Жінка покришила яйце і віддала курці. Після цього всі тварини почали скаженіти: курка, пес Нерон-Баллайка, а потім і кабан. Останній здичів, з'їв пса і втік. Дядько Денис з Михайлом пішли його шукати, але все було марно. Вони повернулися додому, де зла тітка Дора вже їх чекала.

Михайло вийшов на двір. Навпроти його дому стояли Оксана та дівчина в білому пуховому береті. Біля нього знаходилися жуки, які погрожували нашкодити дівчатам. Михайла це зачепило, і він почав битися з маленькими комахами. Останні перемогли і голосно реготали з хлопця. Він не здавався. Дівчина з беретом запала йому в душу, але він кохав дівчину з календаря. Він уявляв все: зоряне небо і втечу з незнайомкою по небу від гидких жуків...

Дівчина в білому береті перебігла двір і зачинила двері веранди. Михайло пішов на автобусну зупинку. В автобусі він думає про вічність речей: цвинтар, комунізм, Ірій,

майбутнє, уявляє майбутнє з людьми, які ходитимуть у білому вбранні, слухатимуть класичну музику, читатимуть книжечки в грубих шкіряних обкладинках і пізнаватимуть таємниці життя. Він згадує Жука, який, на його думку, зовсім не потрібен майбутньому. Вийшовши з автобуса, Михайло знову побачив Жука з жучками. Вони почали зачіпатися до нього, але він зарядив кулаком йому між очей. Команда комах почала тікати. На дорозі чекав його дядько Денис, який задумав робити вино. Мрія про автомобіль не покидала його.

Наступного дня Михайло згадав усе, що з ним сталося і вирішив, що йому пора змінюватися: ставати кращим. Своєю ідеєю хлопець поділився з однокласником Славком Пасічником, який був фізико-математико-кібернетико-теоретиком. Він вирішив теж розпочати зміни, бо з точки зору психології цей шлях складний, але реальний. До їхнього плану долучився однокласник-винахідник Андрій Політайло. Хлопці домовилися зустрітися після останнього уроку. Вони вирішила стати безстрашними гуїґнґнми. Це передбачало вести себе сміливо і безстрашно. Ввечері Михайло розповів побратимам про ще одну зустріч з Жуком. Команду гуїґнґнми чекала неприємна подія. Вони знову побачили жуків. Славко почав тікати, а Андрій від страху впав на землю. Він махав своєю сумкою так, що голова Жука відлетіла і покотилася бозна-куди. Кандидатів у благородні гуїґнґнми залишилося лише двоє.

Мандри Михайла Решета. Від бробдінґнегу до Пакуля

Тітка Дора розповідає свій сон про червінці і марить про авто.

Михайло знайшов візитку Кузьми Перебендя і пішов до нього в будинок під Лірою. Актор якраз збирався в гості, тому він просто запросив його увійти і почитати поки Кузьма не повернеться. Він йшов по кімнаті і являв, як зустрічає історичних постатей, які говорять йому, щоб йшов далі і тоді побачить усе. В кінці дороги він зустрів канцеляриста, який зачитував йому історію Михайлового роду. Хлопчина перебирав папери аж до ранку. Вийшовши з дому Перебендя, він попрямував на автобус, а потім і до додому. До його двору стояла велика черга. Винний план дядька з яблук працював. Михайло розповідав, що він вичитав про їхніх рід у Кузьми Перебендя. Ця інформація не цікавила дядька Дениса. Михайло подався на Собакареву гору, де він вперше задумався про народ.

Наступного дня сорока на хвості принесла цікаву звістку: замість Омелька Омельковича директором водоконтори призначено дядька Дениса. Взнавши це, він закриває винарню і готується до нової посади. Дядько напивається і його забирають санітари, а Михайло йде до школи і бачить оркестр, який проводить на пенсію дядька Якова.

Чудище Собакаревої гори

Повсюди почали з'являтися чутки про страшне чудовисько, яке все нищить. Люди були в паніці і переказували один одному нові вигадки. Лише "Голос Ірійця" зміг владнати ситуацію. Стаття в місцевій газеті все роз'яснила і дала зрозуміти, що усі припущення — це вигадки місцевих. Все ж таки одна річ хвилювала їх. Матір приїхала з села і знову почала розповідати про жахливе чудовисько. Дядька Дениса це дуже

зачепило і він рушив у пошуки злого монстра. Михайло теж хотів відмітитися і стати героєм свого села та Ірію, тому пішов за родичем. Пошуки були марними.

Вони побачили лише дядька Якова на своєму поїзді.

Любовна драма Михайла Решета

В недільний ранок Михайло сидів за столиком читального залу. Раптом в приміщення заходить дівчина з календаря і бере філософський словник. Він розуміє, що закохався. Дівчина вийшла і хлопець побіг за нею. Коли в один момент їхні погляди зустрілися, то Михайло засоромився. Дівчина сіла на автобус і поїхала. Хлопець повернувся додому. Він думав про майбутню зустріч з коханою на землі та в раю. Дід Єврась зайшов до кімнати та почав молитися, а потім розповідати про минувшину: перший заробіток, сватання з Орисею. Потім Михайло пішов на піч та задрімав. Проснувшись, він побачив, як дід Єврась витягає з печі кухоль для пива.

Михайло любив пиріжки з повидлом у шкільній їдальні. Одного дня він стояв у черзі і побачив кохану дівчинку. Вона зрозуміла, що хлопець закохався і почала пояснювати йому, що кохання — це хвороба. В майбутньому дівчина мріяла стати лікарем. Вона розповіла Михайлові, що теж любить, але не навзаєм. Тому в них є щось спільне. Згадавши свій напружений графік, вона призначила хлопцеві побачення в суботу на ковзанці. Дівчина прийшла не сама, а з чотирма хлопцями. Один з них — це колишній кандидат у благородні гуйгнгми геніальний теоретик Славко Пасічник. Вони говорили, а потім Клава пішла на репетицію.

Одного дня чверть на другу вони побачилися знову. Зустріч була в актовому залі школи, де зібралися різні класи. Директор велів Михайлу вийти зі строю, але він його не чув, бо дивився лише на Клаву. В мить він зрозумів, що головна людина школа звертатиметься до нього. Директор зробив зауваження про стрижку та довгі нігті та вигнав його. Зі сором він вийшов зі школи.

Перелітні птахи

Андрій, Славко та Михайло пішли до річки. Усі говорили про щось неосяжне. Михайла вабив Пакуль. Хлопці пливли на стрижні та говорили про те, що не можуть вважати себе благородними гуйгнгми, бо не дотримувалися правил. Перший зізнався Слава Пасічник, потім сказав Михайло про свої почуття до земної дівчини. Остання заяву зробив Андрій Політайло. Він збрехав класній керівниці про те, що хоче бути інженером. Його мрія — це робота кухарем у ресторані "Голубі хвилі". Михайло заявав, що вони самі повинні змінювати світ. Найперший крок — це наукова експедиція на Солом'янку.

Дядькові Денису та тітці Дорі нарешті вдалося купити "Опель". Вони дуже раділи новому товару.

Ціла сім'я разом з кумом Цекалом їхали на новенькому авто в Пакулі. Усі люди бажали побачити новинку Солом'яників. Вони побачили... Коли сім'я піднімалася на гору, томашина раптово вибухнула. Тітка знепритомніла від того, що сталося. Додому вони вже поверталися на авто, яке тягли воли.

Наукова експедиція на Солом'янку

Ось і настав день великої експедиції. Михайло з Дядьком Денисом та Андрій Полатайло вже були на потязі. Славко відмовився, аргументувавши це тим, що в нього є термінова наукова робота. В останні хвилини забіг на потяг Кузьма Перебендя. Не прийшла лише Клара. Михайло не дуже засмутився, бо вона вже майже його не хвилювала. Під дзвін оркестру й гудіння паровоза дядька Якова вся команда вирушила у цікаву і захоплюючу експедицію.